

פעילויות מרחבים בנושא מגוון, הוגנות והכללה במסגרת תקווה ישראלית באקדמיה

רקע

המרחב האקדמי מפגיש בין סטודנטים וסטודנטיות ממגוון רחב של זהויות – סטודנטים מרקעים, דתות, לאומים ותרבויות שונות, כמו גם סגלים אקדמיים ומנהליים מגוונים. למרבית מהסטודנטים, זהו למעשה המפגש הראשון עם ה"אחר".

חיזוק מודעות למשמעויות מגוון הזהויות הרחב ומתן כלים לסגל המנהלי והאקדמי של המוסד, יאפשרו מתן שירות מיטבי והוראה מותאמת לאוכלוסייה מגוונת ובכך יושג:

- ✓ שיפור השירות הניתן לכלל הסטודנטים על ידי הסגל המנהלי
- ✓ מתן כלים נוספים להוראה בסביבה מגוונת לסגל האקדמי שיאפשרו הוראה מותאמת תוך חיזוק אווירה שתקדם את ההשתלבות האקדמית, החברתית והתרבותית של הסטודנטים מכל הקבוצות אשר תוביל למיצוי פוטנציאל, להצלחה בלימודים ולהתפתחותם האישית.
- ✓ יצירת בסיס לשפה ארגונית ניהולית משותפת מאפשרת ומקדמת הוגנות לבעלי הזהויות השונות בסגל.

מרחבים, המכון לקידום אזרחות משותפת בישראל, פועל מאז 1998 לקידום רבגוניות, הוגנות ולכידות בחברה הישראלית רבת הזהויות באמצעות תוכניות, סדנאות, הכשרה ולווי בארגונים ממשלתיים, גופים מוניציפאליים, מערכות החינוך (בתי ספר, חינוך בלתי פורמאלי ואקדמיה), חברות עסקיות, חברה אזרחית, מוסדות וארגונים שונים. למרחבים ניסיון רב שנים בקיום סדנאות ולווי ארגונים לקידום הוגנות בחברה, והוא פיתח מומחיות ניכרת בעבודה עם אוכלוסיות מגוונות ורבות זהויות.

עבודת מרחבים נסמכת על '**מודל מרחבים לאזרחות משותפת**' – מודל פילוסופי-ערכי שבבסיסו מושגים היוצרים שפה אזרחית משותפת חדשה השואפת לבסס חברה הוגנת יותר, שכלל חבריה, ללא קשר לזהותם, לוקחים בה חלק, מרגישים שייכים, ממצים את הפוטנציאל שלהם ומצליחים. השפה מתאימה ונוחה לכל הקבוצות השותפות לאזרחות במדינת ישראל.

המייחד את מכון מרחבים:

- ✓ מעל 20 שנות ניסיון בעבודה עם קבוצות רב גוניות מכלל הזהויות בחברה הישראלית במהלך השתתפו כ- 5,000 איש ואישה מרקעים שונים.
- ✓ עבודת מרחבים נוגעת בכלל הזהויות השונות הקיימות בחברה: מגדר, לאום, דת, גיל, מוצא, מעמד סוציאלי, מקום מגורים, נטיות, העדפות ועוד.
- ✓ מודל האזרחות המשותפת של מכון מרחבים - מודל מעשי, יישומי המקנה כלים להתנהלות הוגנת.
- ✓ כ-20 מחקרי הערכה שהוכיחו את השפעת תכניות מרחבים לאורך זמן.
- ✓ למידה מתוך התנסות חווייתית. המשגה, ניתוח וחיבור למציאות הארגונית.
- ✓ צוות מנחים ומנחות מנוסה, מיומן ומגוון.
- ✓ יצירת אקלים המאפשר הרחבת מרחבי הסכמה ויכולת לקיים שיח פתוח, מכבד ובטוח.

מרחבים שמחה להציע למוסדות אקדמיים סדנאות חווייתיות לסגלים אקדמיים ומנהלתיים בהן מתקיימים תהליכי שינוי אישיים-רגשיים, ניהוליים וארגוניים לשיפור השירות וחיזוק יכולות ההוראה לקהלים מגוונים. מכך נוצר מרחב בטוח, המאפשר הגדלת האמון והגברת תחושת שייכות של סטודנטים ועובדים ממגוון זהויות במוסד האקדמי.

מבין מוצרי מרחבים לאקדמיה

סדנאות

- **הוראה הוגנת והנחייה בסביבה רבגונית** – באקדמיה נאספים ולומדים סטודנטים מהמגוון הרחב של הזהויות הקיימות בחברה הישראלית. חיזוק סביבה מודעת ומכילה למגוון הזהויות הרחב הקיים בקורסים, תסייע לצוות ההוראה בעבודה היומיומית בהנחיה והוראה מותאמת יותר לאוכלוסיות היעד. בסדנה החווייתית, נתנסה באתגרים הנוצרים במפגש בין זהויות עם נקודות פתיחה שונות בחברה ונזהה דילמות ומצבים של חוסר הוגנות בהוראה. נחשוב יחד על דרכים להתגבר עליהם ברמה האישית והמקצועית עם הסטודנטים שאנו פוגשים ונגדיר כלים פרקטיים להתאמת ההוראה, המטלות והאקלים בקורס לקידום הוראה והנחיה הוגנת שתעצים את המגוון ותאפשר לסטודנטים מזהויות שונות להצליח.
- **מבוא למגוון - בעצם כולנו שונים...** סדנה קצרה וחווייתית החושפת את המשתתפים לקשר בין ריבוי זהויות, נגישות והוגנות. מטרתה ליצור חוויה ראשונית ולספק למשתתפים נקודות מבט ייחודיות על האוכלוסיות השונות עמן אנו באים במגע ומעניקים להן שירות, ולספק היכרות עם כלים ראשוניים להטמעת תרבות מעודדת מגוון בעבודה היומיומית מול קהלי היעד ובצוות.
- **דילמות אתגרים וכלים בהוראה ומתן שירות לאוכלוסיות מגוונות** - מתן שירות לאוכלוסיות מגוונות מציב אתגרים משמעותיים לארגון במתן מענה לצרכים המגוונים של לקוחותיו ובניהול ממשקים מיטבי מול מקבלי השירותים. עבודה מיטבית עם ומול לקוחות רבגוניים הינה מורכבת ודורשת מודעות, מיומנויות בין אישיות גבוהות, ידע על הזהויות והקבוצות בחברה, תשומת לב ויכולת להפעיל מערך שיקולים "רגיש מגוון". בסדנה נעלה את האתגרים במפגש בין זהויות, ונלמד לבחון כיצד הוגנות והכלה צריכים לבוא לידי ביטוי בהתנהגויות היום יומיות של בעלי התפקידים והמנהלים אל מול לקוחות הארגון.
- **גיבוש משותף של מחוון הוגנות** - בסדנת עומק זו, נפגשים מנהלים ועובדים, לתהליך של למידה והטמעה של התנהגויות המקדמות הוגנות, נגישות ורגישות בארגון הנותן שירות לאוכלוסיות רבגוניות.
- **בניה וחיזוק אמון לקוחות מגוונים בארגון** - הסדנה עוסקת בשיפור מיומנויות תוך-אישיות ובין-אישיות של מנהלים ועובדים הבאים במגע עם אנשים מזהויות ורקעים שונים אשר יובילו להתנהגות מכילה, המאפשרת 'כניסה לנעלי האחר' ומחזקת אמון בין הארגון ללקוחותיו. מתוך חוויה והתנסות, מגדירים המשתתפים יחד מרחבי הסכמה ותהליכים שבכוחם לשפר את התקשורת, הרגישות ורמת השירות ללקוחות השונים והרבגוניים.
- **שיפור מיומנויות תוך אישיות ובין אישיות במפגש עם אוכלוסיות מגוונות** - שיפור מיומנויות תוך אישיות ובין אישיות של מנהלים. ות עובדים. ות בארגון אשר יובילו למפגש אפקטיבי, התנהגות מכילה ומקדמת מול לקוחות ושותפים מזהויות שונות.
- **הכנה והיערכות לפרויקט מול אוכלוסיות מגוונות** – לעיתים נדרשות חברות וצוותי עבודה להיערך לפרויקט אל מול גורם שונה, אם אל מול צוותי מחקר, שותפים או סטודנטים בחו"ל או בפריפריה, או כאלו המשתיכים לקבוצת גיוון בארץ. בסדנה נסייע לצוותי העבודה להיערך ולהתאים דפוסי התנהלות, לבנות יחד "פרוטוקול עבודה רכה" בכניסה לפרויקט והגדרת מתודולוגיה להכנה והיערכות לפרויקט.

תכניות ליווי:

- **שירות בראיה רב תרבותית** - מרבית הארגונים נותנים שירות ללקוחות ממגוון רחב של זהויות. זהויות הנבדלות על בסיס דת, לאום, גיל, מגדר, מעמד סוציאלי-קומוני ועוד. נבדוק יחד מהם האתגרים לארגון במתן מענה לצרכים המגוונים של הלקוחות ונתווה קווים לניהול ממשקים מיטבי מול לקוחותיו.
- **ליווי הטמעת מדיניות מקדמת הוגנות וצוותי עבודה** - הניסיון מלמד שבניית תוכניות ארגוניות (לקידום גיוון, לגיוס מגוון, למתן שירות לאוכלוסיות מגוונות....) אינה מספקת. יש לקיים תהליך מובנה ומבוקר של הטמעתן. מומחי מרחבים מלווים ארגונים בהטמעת מדיניות מקדמת הוגנות תוך למידה מתמדת, ניטור אתגרים, ביצוע התאמות ודיוקים.
- **ליווי ממונתי גיוון / תקווה ישראלית** - מתוקף הבנת חשיבות הנושא, קיים תקן לממונה גיוון ביותר ויותר ארגונים. מומחי מרחבים מלווים את ממוני הגיוון בארגונים וממוני תקווה ישראלית באקדמיה בתפקיד החשוב והמאתגר, מסייעים להתמודד באופן המיטבי עם אתגרים שצצים בדרך ולצקת תוכן השפעה משמעותית לתפקיד.

הרצאות:

- **הפוטנציאל שבמגוון** - הרצאה קצרה המאירה את היתרונות הגלומים בהעסקת עובדים מרקעים שונים לצד האתגרים בניהול עובדים ממגוון זהויות והצגת עקרונות למענים אפשריים ההופכים קושי להצלחה.
- **הטיות בלתי מודעות** – הרצאה חווייתית הנוגעת בשאלות מהן הטיות בלתי מודעות? ממה הן נובעות? מה השלכותיהן וכיצד נוכל להתגבר עליהן?
- הרצאה חשובה גם למודעים אשר ביננו, רלוונטית לנותני שירות לאוכלוסיות מגוונות, לצוותי גיוס, למנהלים ובעצם... למי לא?
- **לכידות חברתית והתנאים לטיפוחה** – הרצאה מעוררת מחשבה על הקשר בין "לכידות חברתית", "אזרחות משותפת" ו"שפה אזרחית משותפת". ההרצאה מציגה מפתח להתמודדות עם אתגרי המגוון ותנאים המעודדים קידום לכידות חברתית בארגון ובחברה הישראלית בכללותה.
- **"למתוח את הקו"** – על תנאים לשילוב אנשים עם מוגבלויות בחברה. הרצאה מרתקת המשולבת בסיפורה האישי של אודליה-פיטוסי, נציגת ישראל בוועדת המומחים של האו"ם לאנשים עם מוגבלויות, מנחה ומובילת תחום תוכנית שילוב מורים עם מוגבלויות, מכון מרחבים.
- **פאנל מגוון – "ככה זה אצלנו"** – פאנל מונחה בהשתתפות אנשים מזהויות שונות הממחיש את הדומה והשונה בכל אחד ואחת מאיתנו.

סיורים ועוד:

- **סיור "דברים שרואים משם לא רואים מכאן"** – סיורים המציגים קבוצות שונות של החברה הישראלית, החיות "זו לצד זו" אך לא "זו עם זו". סיור מטלטל המלווה בסדנה לעיבוד החוויה והבנת מערכות היחסים המתפתחות בין קבוצות עם זהויות בעלות נקודות פתיחה שונות בחברה ומבט קדימה (ג'סר א-זרקא / לוד / יפו...).
- **ימי צוות חווייתיים** - פעילות סדנאית החושפת את המשתתפים למשמעויות המגוון, הפוטנציאל שבגיוון, ההכלה וההוגנות בבסיס לימי צוות חווייתיים עם משמעות.
- **קבוצות הידברות** - למכון מרחבים ניסיון ארוך בהנחיית קבוצות הידברות רב גוניות מכלל הזהויות בחברה הישראלית, סדנאות המעמיקות היכרות בין קבוצות שונות בחברה הישראלית, מייצרות תקשורת, ומובילות לעשייה משותפת. מנחי מרחבים, מזהויות מגוונות מיומנים ומנוסים יצירת אקלים המאפשר הרחבת מרחבי הסכמה ויכולת לקיים שיח פתוח, מכבד ובטוח, גם בנושאים טעונים.

תוכניות מיוחדות:

- **קורס הנחיית קבוצות מגוונות** - התמודדות עם נושא מגוון, שונות ושוני לעיתים מעלה סוגיות קשות וטעונות ויוצרת חוסר נוחות והתנגדויות רבות. אתגרים אלו בולטים ביתר שאת בתקופות של מתיחות פוליטית. בסדנת ההכשרה ינתנו כלים להתמודדות עם אתגרי המגוון בהנחיית קבוצות, יחזקו יכולות הנחיה וקיום שיח מקדם בסוגיות רגישות וטעונות הקשורות לנושאי הגיוון בהסתמך על הניסיון רב שנים של מרחבים בהנחיה סדנאית של קבוצות בסביבה רבת תרבותית, ומיומנותו בעידוד שיח ובניית הסכמות בסביבה טעונה ונפיצה.
 - **קורס שילוב רב תרבותי למוסדות הכשרת מורים** - מכון מרחבים מציע למוסדות להכשרת מורים קורס השתלבות מעשי עבור סטודנטים וסטודנטיות לחינוך והוראה מהחברה הערבית, שמעוניינים להשתלב בבתי ספר עבריים. השתתפות בקורס מכינה את הסטודנטים למשרות הוראה במערכת החינוך העברית ומהווה תרומה משמעותית ליכולת המקצועית של המשתתפות והמשתתפים ולאפשרויות התעסוקה שלהם.
- הקורס, בהיקף של 30 שעות אקדמיות, מושתת על סדנאות חווייתיות שעוסקות באתגרים ובסוגיות שעומדות בפני הסטודנטים לקראת השמה ושילוב בין תרבותי בבית ספר עברי.

הערות כלליות:

- ✓ התוכניות השונות נתפרות ומותאמות לצרכי המוסד האקדמי.
- ✓ ניתן לקיים את המפגשים באקדמיה, או בחוץ – בשטח פתוח לאור מגבלות הקורונה, או באופן דיגיטלי.
- ✓ הנחיה על ידי מנחים מצוות מרחבים - צוות מגוון ורב זהויות, עתיר ניסיון בהנחיית סדנאות בנושאי גיוון.

לפרטים נוספים אתר מרחבים: <https://www.machon-merchavim.org.il>

יעל קרן – רבה, מנהלת תחום חינוך | 054-2269203 | yaelker@merchavim.net

שרון גלפרין, מנהלת תחום ניהול מגוון בארגונים | 054-9940444 | sharon@merchavim.net